

Het semantisch argument: Afsluitend naschrift

Emanuel Rutten

Het weerwoord van Buijsman op mijn repliek op zijn kritiek op mijn argument voor de conclusie dat er geen universele eigenschappen zijn is interessant genoeg voor een afsluitend naschrift van mijn kant. Ik zal laten zien dat ook zijn nieuwe tegenwerpingen geen probleem voor mijn argument opleveren.

Mark Twain en Cicero

In reactie op mijn weerlegging van zijn ‘Mark Twain’ tegenvoorbeeld stelt Buijsman dat hij nog steeds moeite heeft met begrijpen wat een simpele term precies is. Hij geeft echter ook toe dat zijn gebrek aan begrip geen reden oplevert om aan mijn argumentatie te twijfelen. Daar ben ik het uiteraard mee eens.

Buijsman meent vervolgens met een tegenvoorbeeld tegen mijn derde premissie te komen dat hoe dan ook succesvol is. De simpele termen ‘Cicero’ en ‘Tulius’ verwijzen beide naar de beroemde orator ten tijde van de Romeinse repliek en hebben dus dezelfde verwijzingsverzameling. Toch zijn de betekenissen van deze termen volgens hem verschillend zodat we alsnog een tegenvoorbeeld krijgen.

Het punt is echter dat deze twee simpele termen *dezelfde* betekenis hebben. Geen van beide termen heeft één of meerdere betekenisvolle delen (zoals bijvoorbeeld ‘Morgenster’ of ‘Mark Twain’) en geen van beide termen staat voor een uniek bepalende beschrijving van de Romeinse orator (zoals ‘De auteur van De Oratore’). Beide termen zijn daarom niet meer dan etiketten. De betekenis ervan wordt volledig uitgeput door het gegeven dat ze naar de beroemde orator verwijzen. Ze hebben dus dezelfde betekenis en daarom faalt ook dit tegenvoorbeeld.

Maar hebben beide termen niet toch een andere betekenis? Het gaat toch om verschillende reeksen van symbolen? De gedachte dat verschillende symboolreeksen altijd een verschillende betekenis hebben is echter onhoudbaar. Stel dat iemand besluit zijn mobiele telefoon voor de grap zowel ‘xyz’ als ‘abc’ te noemen. Hebben deze termen dan een andere betekenis omdat het om twee verschillende reeksen van symbolen gaat? Nee, natuurlijk niet. Deze termen hebben geen verschillende betekenis. Hun betekenis wordt volledig uitgeput door het gegeven dat ze allebei naar die ene telefoon verwijzen en verder valt er helemaal niets betekenisvols aan te ontdekken. Dat het om verschillende symboolreeksen gaat is dan ook niet voldoende om te concluderen dat hun betekenissen verschillen. Het hek zou bovendien van de dam zijn als we zouden denken dat dit wel zo is. Want moeten we dan ook stellen dat ‘tafel’ en ‘table’ verschillende betekenissen hebben? En vervolgens dan ook dat dit geldt voor ‘Brigitte’ en ‘BriGittE’? De vraag stellen is haar beantwoorden. Ja, de symbolen verschillen. Maar de betekenissen doen dat niet.

Knaken en Riksen

Zoals Buijsman terecht opmerkt brengt zijn nieuwe tegenvoorbeeld mijn semantisch argument sowieso niet in gevaar omdat we het toepassingsbereik van de derde premissie indien nodig kunnen beperken tot algemene termen. Hij meent vervolgens echter een tegenvoorbeeld te kunnen inbrengen dat betrekking

heeft op algemene termen en mijn argument dus mogelijk wel raakt. Het voorbeeld dat hij geeft is ‘Riks’ en ‘Knaak’. Het gaat hier volgens hem om simpele termen die dezelfde verwijzingsverzameling hebben (i.e., de verzameling van alle riksdaalders) maar toch niet hetzelfde betekenen. Dit tegenvoorbeeld is echter ook niet succesvol. De simpele termen ‘Riks’ en ‘Knaak’ bevatten geen betekenisvolle delen. Ze staan bovendien voor precies dezelfde definitie of beschrijving van Riksdaalder. Bovendien kan – zoals ik hierboven liet zien – uit het loutere gegeven dat de symbolreeksen verschillen *niet* geconcludeerd worden dat de betekenissen dat ook doen. Er is dus helemaal niets wat hun betekenissen van elkaar laat verschillen. Beide termen hebben dan ook dezelfde betekenis zodat ook dit tegenvoorbeeld faalt.

De persoon die Barack Obama heet

In zijn weerwoord stelt Buijsman dat mijn weerlegging van zijn voorbeeld van ‘Barack Obama’ en ‘De persoon die Barack Obama heet’ niet overtuigt. Laat ik voor de aardigheid eens meegaan met hem. Stel dat mijn weerlegging ervan inderdaad faalt. Treedt er dan een probleem voor mijn derde premissie op? Nee, zelfs dan niet. Zijn tegenvoorbeeld is namelijk sowieso geen tegenvoorbeeld tegen deze premissie!

Mijn derde premissie stelt dat taaluitdrukkingen met *dezelfde* verwijzingsverzameling dezelfde betekenis hebben. Volgens hem hebben de uitdrukkingen ‘Barack Obama’ en ‘De persoon die Barack Obama heet’ echter een *verschillende* verwijzingsverzameling. Zijn tegenvoorbeeld is dus geen tegenvoorbeeld voor de derde premissie. Het is een tegenvoorbeeld voor een *andere* stelling, namelijk de *omgekeerde* stelling dat taaluitdrukkingen met dezelfde betekenis dezelfde verwijzingsverzameling hebben. Die omgekeerde stelling heb ik echter niet nodig voor mijn argument. Zijn tegenvoorbeeld raakt mijn argument dus niet.

Laat me er hier toch op ingaan. Hij stelt dat de betekenis van ‘Barack Obama’ moet garanderen dat deze naam naar de juiste persoon verwijst en dat dat alléén kan wanneer het persoon zijn deel uitmaakt van de betekenis ervan. Welnu, als hij daarin gelijk heeft, dan levert dat direct een probleem voor hem op. In dat geval zijn de verwijzingsverzamelingen namelijk juist *niet* verschillend. Het persoon zijn maakt dan deel uit van de betekenis van ‘Barack Obama’ zodat de verwijzingsverzameling ervan net zoals die van ‘De persoon die Barack Obama heet’ alle personen bevat.

Strikt genomen bepalen we de verwijzingsverzameling namelijk van *de betekenis van een uitdrukking*. Zo is de verwijzingsverzameling van ‘eenhoorn’ gelijk aan de verzameling van alle paarden, voorhoofden en hoorns omdat de betekenissen van ‘paard’, ‘voorhoofd’ en ‘hoorn’ deel uitmaken van de betekenis van ‘eenhoorn’. Kortom, als Buijsman gelijk heeft dan faalt zijn tegenvoorbeeld dus zelfs als tegenvoorbeeld tegen die andere omgekeerde stelling.

Zelf meen ik overigens dat hij géén gelijk heeft. Het persoon zijn maakt géén deel uit van de betekenis van ‘Barack Obama’. We hebben hier namelijk te maken met een naam die niet staat voor een bepaalde beschrijving. De naam is ooit rechtstreeks gekoppeld aan Barack Obama door een directe toekenning. Deze toekenning ging niet gepaard met een definitie. Ze ontstond simpelweg door directe aanwijzing vlak na de geboorte. Er is dus geen uniek bepalende beschrijving met deze naam verbonden. Het is niet meer dan een etiket. De betekenis van ‘Barack Obama’ garandeert inderdaad dat ‘Barack Obama’ naar

Barack Obama verwijst. Maar niet omdat het persoon zijn in de betekenis van ‘Barack Obama’ zit. De reden is een heel andere, namelijk genoemde oorspronkelijke rechtstreekse directe aanwijzing van hem.

Maar is in dat geval Buijsmans tegenvoorbeeld tegen in ieder geval de omgekeerde stelling niet alsnog geslaagd? Nee, ook dan niet. Precies omdat het persoon zijn géén deel uitmaakt van de betekenis van ‘Barack Obama’ volgt dat de betekenis van ‘Barack Obama’ verschilt van de betekenis van ‘De persoon die Barack Obama heet’. De betekenissen zijn dus helemaal niet gelijk. Het tegenvoorbeeld faalt dus ook dan. In feite was dit het punt van mijn weerlegging van het voorbeeld in mijn vorige bijdrage.

Dat zoals Buijsman zéér terecht opmerkt het zijn van een edelsteen deel uitmaakt van de betekenis van ‘diamant’ doet aan dit alles bovendien niets af. Algemene termen zoals ‘diamant’ of ‘eenhoorn’ ontlenen in tegenstelling tot namen als ‘Barack Obama’ hun betekenis namelijk aan een definiërende beschrijving. De betekenis van ‘diamant’ en ‘eenhoorn’ bestaat dus in tegenstelling tot de betekenis van ‘Barack Obama’ uit beschrijvende delen. Dit levert geen probleem voor mijn uiteenzetting op.

Tv-serie-detectives

In mijn repliek merkte ik op dat Buijsman niets concreets tegen mijn eerste premissie heeft ingebracht. Hij is het hiermee eens en komt nu alsnog met een vermeend tegenvoorbeeld. Hij brengt het bekende voorbeeld van fictionele karakters in. We kunnen volgens Buijsman naar waarheid zeggen dat sommige detectives in Tv-series slimmer zijn dan Sherlock Holmes. Er *zijn* dus Tv-serie-detectives. Toch *bestaan* ze niet. Het zijn immers ficties. Is dit nu een geslaagd tegenvoorbeeld? Geenszins. Dergelijke uitspraken zijn inderdaad onderdeel van ons alledaagse taalgebruik. Ze zijn bovendien zeker nuttig en in een bepaalde zin zelfs correct. Waar het echter om gaat is dat de uitspraak dat er Tv-serie-detectives zijn in letterlijke zin *onwaar* is. We komen hier achter wanneer we ons met ontologie gaan bezighouden en ons de vraag stellen of er daadwerkelijk niet-bestante Tv-serie-detectives zijn. Het antwoord hierop is ‘nee’. Je komt ze niet tegen als zijnden in de wereld. Ze zijn er alléén in verhalen, in ficties, en niet in werkelijkheid.

Nu zou iemand kunnen tegenwerpen dat ze er wel degelijk *zijn*. Ze *zijn* er toch als culturele artefacten? Of als collecties van mentale voorstellingen? Of desnoods als abstracte objecten? Deze tegenwerping kan inderdaad gemaakt worden. Maar zelfs dan treedt er geen probleem voor mijn eerste premissie op. Want als Tv-serie-detectives er zijn als culturele artefacten, als collecties van mentale voorstellingen of als abstracte objecten, dan bestaan ze ook! Culturele artefacten, mentale voorstellingen en abstracte objecten maken immers (als ze er zijn) deel uit van de ontologie van de wereld. Zulke dingen bestaan dan eveneens. Ook in dit geval zijn er dus geen dingen die niet bestaan, zoals mijn eerste premissie stelt.

Tot slot

In het laatste gedeelte van zijn weerwoord vraagt Buijsman om een argument voor mijn bewering dat het niet zo is dat alles *noodzakelijk* materieel is. Mijn primaire onderbouwing hiervoor is een beroep op een bekend beginsel van David Hume. Wat redelijkerwijs voorstellbaar is, is redelijkerwijs mogelijk. Een

immaterieel object is redelijkwijis voorstelbaar en dus mogelijk. We mogen daarvan uitgaan totdat iemand laat zien dat zoets desondanks onmogelijk is. Vooralsnog heeft niemand dit afdoende gedaan.

Helaas vliegt Buijsman in het slot van zijn betoog uit de bocht. Het lijkt er aldaar op dat hij de dialectiek van mijn argument alsnog niet goed doorziet. Hij stelt dat ik *ongemerkt* overga van de claim dat P niet noodzakelijk aan alles toekomt naar de claim dat er werkelijk iets is waaraan P niet toekomt.

Van het *ongemerkt* overgaan van het een naar het ander is echter geen sprake. Laat me het uitschrijven. Stel dat P niet noodzakelijk aan alles toekomt. In dat geval komt P mogelijk aan iets niet toe. Welnu, P komt ofwel (i) mogelijk aan iets toe, ofwel (ii) onmogelijk aan iets toe. In het geval van (ii) is er inderdaad werkelijk iets waaraan P niet toekomt. Want P kan dan zelfs onmogelijk aan iets toekomen!

In het geval van (i) komt P mogelijk aan iets toe én komt P ook mogelijk aan iets niet toe. Maar dan is P een eigenschap. De conclusie van mijn semantisch argument luidt zoals gezegd dat er geen universele eigenschappen zijn. Eigenschap P is dus niet universeel. Er is dus ook in dat geval werkelijk iets waaraan P niet toekomt.

In mijn eerste bijdrage gaf ik de afleiding van genoemde conclusie. Misschien is deze afleiding Buijsman ontgaan en stelt hij daarom dat ik *ongemerkt* van het een naar het ander overga. In elk geval staat mijn conclusie nog altijd. Ook Buijsmans weerwoord levert immers geen geslaagde tegenvoorbeelden op.